

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ" มีขั้นตอนวิธีดำเนินการและผลวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้าน ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความสำเร็จในการทำงาน ความรับผิดชอบ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่ง การงาน เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล สถานภาพทางสังคม นโยบายและการบริหารงาน และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ จำนวน 91 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รวมตัวอย่างประชากร 465 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด โดยยึดองค์ประกอบของความพึงพอใจในการทำงานตามทฤษฎีของเฟรดเคอริก เฮอร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg 1959: 44-49) เป็นหลัก โดยได้ดัดแปลงให้เข้ากับสภาพงานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำไปทดลองใช้กับครูภาษาไทยที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวน 15 คน ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับตัวอย่างประชากรที่สุ่มมาได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
มีลักษณะ เป็นแบบตรวจคำตอบ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทย
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า
คำถามประกอบไปด้วยปัจจัย 10 ปัจจัย ดังนี้

1. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ
2. ความสำเร็จในการทำงาน
3. ความรับผิดชอบ
4. สภาพแวดล้อมในการทำงาน
5. ความมั่นคงในการทำงาน
6. ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
7. เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล
8. สถานภาพทางสังคม
9. นโยบายและการบริหารงาน
10. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. (Statistical Package for the Social Sciences) คำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ เพื่อศึกษาสถานภาพของครูภาษาไทย ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือ จำนวน 95 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 91 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 95.78 จำนวนแบบสอบถาม 475 ชุด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิจัยได้ 465 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.89 สรุปผลการวิจัยใน ด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูภาษาไทย ร้อยละ 77.60 หรือจำนวน 361 คน เป็นหญิง ร้อยละ 55.50 หรือจำนวน 258 คน มีช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปี รองลงมา ร้อยละ 31.00 หรือจำนวน 144 คน มีช่วงอายุระหว่าง 21 - 30 ปี ร้อยละ 90.10 หรือจำนวน 419 คน มีวุฒิปริญญาตรี ร้อยละ 48.20 หรือจำนวน 224 คน มีประสบการณ์ในการสอน วิชาภาษาไทย 6 - 10 ปี ร้อยละ 66.70 หรือจำนวน 310 คน มีจำนวนคาบที่สอน 16 - 20 คาบ/สัปดาห์ และร้อยละ 39.60 หรือจำนวน 184 คน เคยได้เข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนา 1 - 2 ครั้ง

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทย

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ ที่อยู่ในระดับมากมี 6 ปัจจัย เรียงตามลำดับ คือ

1. ความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.05$)
2. ความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{X} = 3.01$)
3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.88$)
4. ความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 2.77$)
5. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 2.75$)
6. ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ($\bar{X} = 2.54$)

ส่วนที่อยู่ในระดับน้อยมี 4 ปัจจัย เรียงตามลำดับ คือ

1. สภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X} = 2.23$)
2. เงินเดือนและผลประโยชน์ที่ก่อคุณ ($\bar{X} = 2.25$)
3. นโยบายและการบริหารงาน ($\bar{X} = 2.38$)
4. สถานภาพทางสังคม ($\bar{X} = 2.40$)

ความรับผิดชอบ

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ความรับผิดชอบ เลขคณิตคือ มีความพึงพอใจที่ได้เข้าสอนในช่วงเวลาที่ครูรับผิดชอบทุกครั้ง สามารถสอนได้ครบถ้วนตามเนื้อหาของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และมีความพึงพอใจที่มีส่วนเข้าร่วมกิจกรรมและงานพิเศษของโรงเรียนนอกเหนือจากหน้าที่การสอน ยกเว้นประเด็นที่ว่าหัวหน้าหมวดวิชาเปิดโอกาสให้ครูภาษาไทยสอนวิชาอื่นนอกเหนือจากการสอนวิชาภาษาไทยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ความมั่นคงในการทำงาน

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เรียงตามลำดับความรับผิดชอบ เลขคณิตคือ มีความพึงพอใจที่รู้สึกมั่นใจในตำแหน่งหน้าที่การงานที่กำลังดำรงอยู่ กลุ่มผู้ร่วมงานเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะดำเนินงานที่รับผิดชอบร่วมกันให้สำเร็จไปด้วยดี และรู้สึกปลอดภัยในการปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนั้นอยู่ในอันดับแรก มีความพึงพอใจที่เพื่อนร่วมงานให้ความมั่นใจและร่วมมือทำงานเป็นอย่างดีอยู่ในอันดับรอง และมีความพึงพอใจที่เพื่อนร่วมงานให้ความรัก ความเข้าใจ ไม่อิจฉาริษยาอยู่ในอันดับสุดท้าย

ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น เรียงตามลำดับความรับผิดชอบ เลขคณิตคือ มีความพึงพอใจที่ได้สอนรายวิชาภาษาไทยที่ตรงกับความรู้ความสามารถ การสอนวิชาภาษาไทยเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน การสอนวิชาภาษาไทยเปิดโอกาสให้ได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความพึงพอใจในเรื่องความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมงสอนที่ต้องรับผิดชอบในหนึ่งสัปดาห์ ส่วนที่อยู่ในระดับน้อยมี 2 ประเด็น เรียง

ความล่าช้าค่านิยม เลขคณิตคือ มีความพึงพอใจในโอกาสที่จะริเริ่มและทดลองการสอนใหม่ ๆ
และมีความพึงพอใจที่การสอนวิชาภาษาไทยทำให้มีโอกาสผลดีต่อการสอนใหม่ ๆ

ความสำเร็จในการทำงาน

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกประเด็น
เรียงตามลำดับค่านิยม เลขคณิตคือ มีความพึงพอใจที่สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเป็น
กรณีพิเศษจนประสบผลสำเร็จ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการสอนและการดำเนินงานต่าง ๆ
ได้สำเร็จ และมีความพึงพอใจที่ได้ใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้
ง่ายขึ้น

ความสัมพันธ์กับบังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกประเด็น
เรียงตามลำดับค่านิยม เลขคณิตคือ มีความพึงพอใจที่บรรยากาศของความเป็นมิตร ความ
เอื้ออาทร และความสามัคคีในหมวดวิชาภาษาไทยทำให้มีความตั้งใจและปฏิบัติงานอย่างเต็ม
ความสามารถ รู้สึกสบายใจที่จะปฏิบัติงานร่วมกับครู อาจารย์ ในหมวดวิชาภาษาไทย และ
มีความพึงพอใจที่เพื่อนร่วมงานได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีเมื่อเกิดปัญหาความเดือดร้อน
ทั้งในเรื่องส่วนตัวและการทำงาน

ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น
เรียงตามลำดับค่านิยม เลขคณิตคือ มีความพึงพอใจที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้
มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมโดยการลาศึกษาต่อเพื่อให้มีวุฒิสูงขึ้น ได้รับมอบหมายงานที่มีหน้าที่
ความรับผิดชอบมากขึ้น และมีความพึงพอใจที่มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งตามความรู้ความสามารถ
ของครู ส่วนที่อยู่ในระดับน้อยมี 3 ประเด็น เรียงตามลำดับค่านิยม เลขคณิตคือ มีความพึง
พอใจที่มีโอกาสเข้าร่วมประชุม สัมมนา ทางวิชาการต่าง ๆ ที่โรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ
จัดในโอกาสอันควรเสมอ ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณี
พิเศษในระยะเวลาอันควร และมีความพึงพอใจที่รู้สึกว่ามีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพครูภาษาไทย
ในสายบังคับบัญชาของโรงเรียน

สภาพแวดล้อมในการทำงาน

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเพียงหนึ่งประเด็น คือ บริเวณโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น ช่วยส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานได้ดี นอกจากนี้ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น เรียงตามลำดับความสำคัญลดหลั่นคือ มีความพึงพอใจที่โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการทางภาษาทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีห้องภาษาไทยพร้อมทั้งมีการบริการสื่อการสอนแบบต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และมีความพึงพอใจที่การปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ในโรงเรียนเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนวรรณคดี

เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเพียงหนึ่งประเด็น คือ เงินเดือนที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงาน ลักษณะงานและความรู้ความสามารถของตน และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในเรื่องอาชีพครูภาษาไทยทำให้มีโอกาสหารายได้พิเศษเพิ่มเติม นอกจากนี้อยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น เรียงตามลำดับความสำคัญลดหลั่นคือ มีความพึงพอใจที่โรงเรียนได้จัดบริการด้านสวัสดิการแก่ครู อาจารย์ ในโรงเรียนนอกเหนือจากที่ทางราชการจัดให้ ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีความพึงพอใจที่ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ครูได้รับจากทางราชการช่วยเกื้อกูลครอบครัวของตนได้มาก

นโยบายและการบริหารงาน

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากมี 2 ประเด็น เรียงตามลำดับความสำคัญลดหลั่นคือ มีความพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาภาษาไทย และมีความพึงพอใจใน กฎ ระเบียบ และนโยบายของทางโรงเรียน นอกจากนี้อยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น เรียงตามลำดับความสำคัญลดหลั่นคือ มีความพึงพอใจที่มีโอกาสได้ร่วมหรือเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นในการปฏิบัติงานในโรงเรียนอย่างเต็มที่ และมีความพึงพอใจวิธีการที่มุ่งบังคับบัญชามอบหมายงาน

สถานภาพทางสังคม

ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากมี 2 ประเด็น
เรียงตามลำดับความสำคัญ เลขคณิตคือ มีความพึงพอใจที่ได้รับการสนับสนุนและยอมรับในผลงาน
จากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และมีความพึงพอใจที่อาชีพครูภาษาไทยเป็นอาชีพที่มี
เกียรติและได้รับการยกย่องในสังคมที่ปฏิบัติงานอยู่เท่าเทียมกับอาชีพอื่น นอกนั้นอยู่ในระดับ
น้อย เรียงตามลำดับความสำคัญ เลขคณิตคือ มีความพึงพอใจที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมและ
แก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนเสมอ ได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับผลสำเร็จของ
งาน ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปฏิบัติงาน
และมีความพึงพอใจที่การทำงานในตำแหน่งครูภาษาไทยช่วยให้ครูมีเกียรติมีชื่อเสียงทั้งใน
ด้านราชการและส่วนตัว

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทย

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทยในโรงเรียน
มัธยมศึกษา ในภาคเหนือ อยู่ในระดับมากในด้านความรับผิดชอบ ความมั่นคงในการทำงาน
ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความสำเร็จในการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อน
ร่วมงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน และปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติ
งานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ อยู่ในระดับน้อย ในด้านสภาพ
แวดล้อมในการทำงาน เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล นโยบายและการบริหารงาน
สถานภาพทางสังคม ผู้วิจัยมีความเห็นดังนี้

ด้านความรับผิดชอบ เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในภาคเหนือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านนี้มากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
ครูภาษาไทยสามารถปฏิบัติการสอนในชั่วโมงที่ตนรับผิดชอบได้ทุกครั้ง สามารถสอนได้ครบถ้วน
ตามเนื้อหาหลักสูตรที่กำหนดไว้ มีส่วนเข้าร่วมกิจกรรมและงานพิเศษของโรงเรียนนอกเหนือ
จากหน้าที่การสอน และผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ได้รับนิชมชอบในการปฏิบัติงานตลอดจนยังมี
ส่วนรับผิดชอบในการวางแผนงานภายในหมวดวิชา สิ่งเหล่านี้ทำให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและ
เต็มใจที่ปฏิบัติงานนี้ให้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกล วรรณพงษ์ (2526: 152)

ที่พบว่า ครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา มีความพึงพอใจในการทำงานด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับสูง เป็นอันดับสอง และ คำฉิ่ง นกแก้ว (2524: 83) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ ทำให้ครู อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 3 มีความพึงพอใจในการทำงานมากเป็นอันดับสาม เมื่อพิจารณาคำมัธยิม เลขคณิต เป็นรายข้อจะเห็นว่า การที่ครูภาษาไทยได้เข้าสอนในช่วงโมงสอนที่ตนรับผิดชอบทุกครั้งนั้นทำให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด เป็นเพราะว่าครูภาษาไทยได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ตรงกับความสนใจและความถนัด ตลอดจนได้รับผิดชอบงานในปริมาณที่เหมาะสม ส่วนในเรื่องที่หัวหน้าหมวดวิชาเปิดโอกาสให้สอนวิชาอื่นนอกเหนือจากการสอนวิชาภาษาไทยนั้น ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย เพราะเหตุว่าในปัจจุบันการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ทำหน้าที่การสอนเพียงอย่างเดียวอาจต้องทำหน้าที่อย่างอื่นอีก เช่น งานประชาสัมพันธ์ งานกิจกรรม งานสารสนเทศ งานสหกรณ์ โครงการอาหารกลางวัน ฯลฯ จึงทำให้หัวหน้าหมวดเห็นว่าครูภาษาไทยมีงานที่ต้องรับผิดชอบมากแล้วนอกเหนือจากช่วงโมงสอน

ด้านความมั่นคงในการทำงาน เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากเป็นอันดับสอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูภาษาไทยรู้สึกมั่นใจในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดำรงอยู่ เพื่อนร่วมงานให้ความมั่นใจและให้ความร่วมมือในการทำงาน อีกทั้งยังให้ความรัก ความเข้าใจ ไม่อิจฉาริษยา กลุ่มผู้ร่วมงานเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะดำเนินงานที่รับผิดชอบร่วมกันให้สำเร็จไปด้วยดี และรู้สึกปลอดภัยในการปฏิบัติการสอนในโรงเรียนตลอดจนเพื่อนร่วมงานให้ความมั่นใจและร่วมมือทำงานเป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้ครูภาษาไทยมีความปลอดภัยในการทำงานและมีความพึงพอใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น ดังที่ เชสเตอร์ โอ บาร์นาค (Chester I. Barnard 1971: 148) ได้ให้ความเห็นว่า "ความมั่นคงปลอดภัยในการงาน ความสำเร็จที่รับประกันในการอยู่ที่ดี ย่อมเป็นสิ่งล่อใจอย่างหนึ่งให้เกิดความพึงพอใจที่จะทำงาน" เมื่อพิจารณาคำมัธยิม เลขคณิต เป็นรายข้อจะเห็นว่า ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องรู้สึกมั่นใจในตำแหน่งหน้าที่การงานที่กำลังดำรงอยู่ กลุ่มผู้ร่วมงานเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะดำเนินงานที่รับผิดชอบร่วมกันให้สำเร็จไปด้วยดี และรู้สึกปลอดภัยในการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของอาชีพครูไม่เป็นพิษเป็นภัยกับบุคคลใด ๆ หากแต่จะเป็นผู้ให้เสียมากกว่า ทำให้ครูเกิดความรู้สึกปลอดภัยสูง ส่วนในเรื่องของความรู้สึกมั่นใจในตำแหน่งหน้าที่การงานที่กำลังดำรงอยู่นั้น จะเห็นได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคม

ที่ประเมินประนอมหากไม่ผิดร้ายแรงมากก็จะมีผลลดหย่อนผ่อนปรนกัน และครูแต่ละคนมีพื้นฐานทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมคล้ายคลึงกันจึงสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดีและเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งคล้ายกับงานวิจัยของ คิมบอล ไวล์ (Kimball Wiles 1965: 229) ซึ่งพบว่า สิ่งที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงานคือ ความต้องการเกี่ยวกับความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่สบายมากเป็นอันดับหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันนี้ วีระชาติ แก้วไสย (2518: 66) วิจัยพบว่า ครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพึงพอใจในการทำงานมากเป็นอันดับสาม

ค่านิยมของงานที่ปฏิบัติ เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ มีความพึงพอใจในการทำงานมากเป็นอันดับสาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูภาษาไทยได้ทำงานตรงกับความรู้ความสามารถและเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน มีโอกาสได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในหน้าที่การงานตลอดจนพอใจในจำนวนชั่วโมงสอนที่ต้องรับผิดชอบในหนึ่งสัปดาห์ เมื่อพิจารณาคำขวัญเดิมলেখคณิศจะเห็นว่า การที่ครูภาษาไทยได้สอนรายวิชาที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนนั้นทำให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด ผลการวิจัยครั้งนี้ตรงกับที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2526: 314) ได้กล่าวไว้ว่า "การที่บุคคลได้ปฏิบัติงานที่ตนเองมีความสนใจและมีความถนัด หรือมีความรู้ความสามารถอยู่ ย่อมเป็นการจูงใจให้มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานนั้น ๆ และจะอุทิศกำลังกายกำลังใจแก่งานนั้นอย่างเต็มที่" ส่วนในเรื่องของการมีโอกาสริเริ่มและทดลองการสอนใหม่ ๆ นั้น ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างบประมาณในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอและการขออนุมัติเบิกจ่ายในการจัดซื้อยังเป็นไปอย่างยากลำบากและล่าช้าเพราะมีขั้นตอนมาก ซึ่งคล้ายกับงานวิจัยของ คำนิง นกแก้ว (2524: 83) ที่พบว่า องค์ประกอบค่านิยมของงานเป็นองค์ประกอบที่ครูมีความพึงพอใจมากเป็นอันดับสี่ แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ วีระชาติ แก้วไสย (2518: 62) ซึ่งพบว่า องค์ประกอบที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพึงพอใจน้อยเป็นอันดับสี่ คือ ลักษณะของงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการผลิตครูในปัจจุบัน ผลิตตามความสามารถแต่ละสาขาวิชา จึงทำให้ครูภาษาไทยสามารถใช้ความรู้ได้ตรงกับลักษณะของงาน

ความสำเร็จในการทำงาน เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ มีความพึงพอใจในการทำงานมากเป็นอันดับสี่ ซึ่งคล้ายกับงานวิจัยของ สกล วรรณพงษ์ (2526: 155) ที่พบว่า ครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่มี

ความพึงพอใจในค่านความสำเร็จของงานมากเป็นอันดับห้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูภาษาไทยสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเป็นกรณีพิเศษจนประสบผลสำเร็จ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการสอนและการดำเนินงานต่าง ๆ ได้สำเร็จ สามารถใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นจนนักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียน สนใจและรักวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้นจนทำให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรและรายวิชาตลอดจนผลการเรียนของนักเรียนก็เป็นไปตามความคาดหวังของครูภาษาไทย เมื่อพิจารณาคำสัมภาษณ์เลขคณิตเป็นรายข้อจะเห็นว่า ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องที่สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเป็นกรณีพิเศษจนประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูภาษาไทยเกิดความภาคภูมิใจที่มีผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญและความสามารถของตนจึงมอบหมายงานให้ทำเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งในเรื่องนี้ผู้บังคับบัญชาได้ตระหนักถึงการแบ่งงานหรือมอบหมายงานที่ตรงกับความสามารถของครูภาษาไทย ซึ่งจะทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปอย่างรวดเร็ว ประหยัด และซักปัญหาการขัดแย้ง ทั้งยังช่วยส่งเสริมการตั้งใจในการปฏิบัติงานแก่ครูภาษาไทย

ค่านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคเหนือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากเป็นอันดับห้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูภาษาไทยมีความเห็นว่า ในหมวดวิชาภาษาไทยที่ตนปฏิบัติงานอยู่นั้นมีบรรยากาศของความเป็นมิตร ความเอื้ออาทร และความสามัคคี ทำให้มีความตั้งใจและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถอีกทั้งยังมีความสบายใจที่จะปฏิบัติงานร่วมกับครู อาจารย์ในหมวดวิชาของตน นอกจากนี้เพื่อนร่วมงานยังได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีเมื่อเกิดปัญหาความเคียดร้อนทั้งในเรื่องส่วนตัวและการงานตลอดจนความเป็นกันเองที่ได้รับจากผู้บังคับบัญชาทั้งในทางราชการและส่วนตัว ซึ่งในเรื่องนี้ ยอร์ช เซทราส และ เลียนาร์ค อาร์ เซย์เลส (George Strauss and Leonard R. Sayles 1980: 9) ได้กล่าวว่า "มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องการมิตรภาพ เขาจะไม่มีความสุข ถ้าต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวเป็นเวลานานและมักจะเข้าร่วมกับกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้เพราะว่าเขาต้องการความเป็นเพื่อนโดยมีความต้องการพื้นฐานทางสังคม 2 ประการคือ การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและการได้รับการสนับสนุนจากกลุ่ม" เมื่อพิจารณาคำสัมภาษณ์เลขคณิตเป็นรายข้อจะเห็นว่า ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องบรรยากาศของความเป็นมิตร ความเอื้ออาทร และความสามัคคีในหมวดวิชาภาษาไทย ทำให้มีความตั้งใจและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบุคคลเมื่อได้รับความเป็นมิตรย่อมรู้สึกสบายใจ สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่และมีความสุขกับการทำงาน

ส่วนในเรื่องที่ผู้บังคับบัญชาเข้าใจปัญหาการปฏิบัติงานที่ครูภาษาไทยกำลังประสบอยู่และพร้อมที่จะให้การช่วยเหลือ ซึ่งครูภาษาไทยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยนั้นแต่ก็ไม่น้อยจนเกินไป เพราะค่อนข้างไปทางมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันผู้บังคับบัญชามิงานที่ต้องรับผิดชอบมาก และจะต้องเดินทางไปประชุม อบรม สัมมนา บ่อยครั้งจึงทำให้ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับครูภาษาไทยเท่าที่ควรที่จะสามารถช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ที่ครูภาษาไทยกำลังประสบอยู่ ดังนั้นในการปฏิบัติงาน การเข้าร่วมกลุ่มและความสัมพันธ์ภายในกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย คนไทยนิยมอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่และช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในหน้าที่การงานและส่วนตัวอยู่เสมอ ซึ่งคล้ายกับงานวิจัยของ รอคเนย์ อาร์ลีน วิคสตรอม (Rodney Arlyn Wickstrom 1971: 1249-A) ที่พบว่า ความสัมพันธ์อันดีกับผู้บังคับบัญชาเป็นสิ่งที่ทำให้ครูเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ คำนิง นกแก้ว (2524: 82) ที่พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ครู อาจารย์ มีความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับน้อย

ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากเป็นอันดับหก ซึ่งคล้ายกับงานวิจัยของ สกล วรรณพงษ์ (2526: 156) ที่พบว่า ครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา มีความพึงพอใจในตำแหน่งการงานมากเป็นอันดับเจ็ด แต่ต่างจากงานวิจัยของ คำนิง นกแก้ว (2524: 82) ซึ่งพบว่า ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ครู อาจารย์ มีความพึงพอใจน้อยเป็นอันดับหนึ่ง และ ปีเตอร์ ไลน์ เมอร์ริด (Peter Pine Merrill 1970: 1547-A) วิจัยพบว่า ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ครูและครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา มีความพึงพอใจน้อยเป็นอันดับสี่ แต่เมื่อพิจารณาความถี่ของเลขนัยสำคัญเป็นรายข้อจะเห็นว่า มีเพียง 3 ประเด็นที่ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากคือ โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมโดยการลาศึกษาต่อ เพื่อให้มีวุฒิสูงขึ้น ได้รับมอบหมายงานที่หน้าที่รับผิดชอบมากขึ้น และมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งตามความรู้ความสามารถของตน ในเรื่องนี้ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525: 113) ได้เสนอแนะว่า "อาจารย์ใหญ่จะต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูโดยส่วนรวมให้รู้จักพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้ได้โดยการจัดให้มีการสัมมนา การฝึกอบรม การศึกษาคือเพิ่มเติม การประชุมปฏิบัติการอื่น ๆ" ซึ่งจะทำให้ครูภาษาไทยมี

ความพึงพอใจในความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานเพิ่มขึ้น

ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ มีความพึงพอใจน้อยเป็นอันดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดห้องปฏิบัติการทางภาษาที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพ ขาดห้องภาษาไทยที่จะทำให้บริการสื่อการสอนต่าง ๆ อย่างเพียงพอ การปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนวรรณคดี สภาพห้องทำงานของครูไม่เป็นสัดส่วน และสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ขาดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน และสภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยให้เกิดความสะดวกในการใช้วิธีการสอนต่าง ๆ ได้ เมื่อพิจารณาคำชมฉิมเลขคณิตเป็นรายข้อจะเห็นว่า ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในเรื่องที่ตั้งโรงเรียนยังไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษาที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะครูภาษาไทยอาจมีความคิดเห็นว่า ห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นสื่อการเรียนอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียนทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนการสอนมากกว่าที่เป็นอยู่และส่วนใหญ่แล้วโรงเรียนมัธยมศึกษายังขาดห้องปฏิบัติการทางภาษาอยู่อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งแม้ว่าบางโรงเรียนจะมีแล้วก็ตาม แต่มักจะใช้ประโยชน์เฉพาะวิชาภาษาต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับความคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน (2526: 281) ที่ว่า "ความพอใจในการปฏิบัติงานนั้นนอกเหนือจากเพื่อนร่วมงานที่ดีแล้ว สภาพแวดล้อมและสภาพของงานนับว่ามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานมาก สภาพของการทำงานที่ดีควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ เช่นมีแสงสว่างเพียงพอ มีอุณหภูมิพอเหมาะและมีการถ่ายเทอากาศถูกสุขลักษณะ" ดังที่ คำนิง นกแก้ว (2524: 82) และ รอกเนย์ อาร์ลีน วิคสตรอม (Rodney Arlyn Wickstrom 1971: 1249-A) วิจัยพบว่า สภาพการทำงานเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานน้อยเป็นอันดับสอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วีระชาติ แก้วไสย (2518: 62) และ คำนิง นกแก้ว (2524: 82) ที่พบว่า ครู อาจารย์ มีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูลน้อยเป็นอันดับสอง เช่นเดียวกับ ปีเตอร์ ไลน์ เมอร์วิล (Peter Pine Merrill 1970: 1547-A) ซึ่งพบว่า องค์ประกอบด้านค่าตอบแทนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้

ครูและครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพึงพอใจน้อยเป็นอันดับสอง และยังคงคลั่งกึ่งกับงานวิจัยของ ประศักดิ์ นียากร (2513: 103) และ ชุมนีย์ พานิชย์ไพศาลกุล (2527: 127) ซึ่งพบว่า เงินเดือนและสวัสดิการเป็นปัจจัยที่ทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูและ ครูอาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความพึงพอใจน้อยเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาชีพครูภาษาไทยไม่มีโอกาสหารายได้พิเศษเพิ่มเติม โรงเรียนยังไม่ได้จัดบริการค่านสวัสดิการแก่ ครู อาจารย์ ในโรงเรียนนอกเหนือจากที่ทางราชการจัดให้ การได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการจากทางราชการเป็นไปอย่างล่าช้า อีกทั้งค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการไม่สามารถช่วยเกื้อกูลครอบครัวของครูภาษาไทยได้มากนักตลอดจนเงินเดือนที่ได้รับก็ยังไม่เพียงพอแก่การใช้จ่ายในครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันทำให้ภาวะค่าครองชีพอยู่ในระดับที่สูงมาก และเมื่อนำมาเทียบกับเงินเดือนที่ครูภาษาไทยได้รับ จึงทำให้จำนวนเงินที่ได้รับนั้นไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ส่วนค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการก็ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลครอบครัวของครูภาษาไทยได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม สำหรับค่าตอบแทนต่าง ๆ เป็นไปอย่างล่าช้าในความรู้สึกของครูภาษาไทย เพราะว่ามีบางครั้งครูภาษาไทยอาจต้องทวงจ่าย และมีความจำเป็นที่จะต้องได้เงินจำนวนนั้นคืนมาโดยเร็วที่สุด นอกจากนี้สวัสดิการภายในโรงเรียนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารควรจัดให้มีขึ้น ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งอาชีพครูภาษาไทยก็ไม่มีโอกาสที่จะหารายได้พิเศษเพิ่มเติมได้ ดังนั้นปัจจัยในการปฏิบัติงานค่านนี้จึงควรได้รับการพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข เพราะเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล เป็นสิ่งที่สนองความต้องการพื้นฐานมากที่สุด

ค่านนโยบายและการบริหารงาน เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานน้อยเป็นอันดับสาม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูภาษาไทยไม่มีโอกาสได้ร่วมมือหรือเสนอแนะในการกำหนดค่านนโยบายระเบียบ ข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่มีส่วนในการเสนอแนะความคิดเห็นในการปฏิบัติงานในโรงเรียน ไม่พอใจวิธีการที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายงาน ไม่พอใจที่โรงเรียนไม่มีเกณฑ์การประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ทางด้านบริหาร เพราะผู้บริหารส่วนใหญ่ที่ได้รับการคัดเลือกมักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านงานธุรการ การเงิน และการบัญชีต่าง ๆ ซึ่งในเรื่องนี้ กรมสามัญศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้

และรับดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ คำนิง นกแก้ว (2524: 82) ที่พบว่า นโยบายและการบริหารเป็นปัจจัยที่ทำให้ครู อาจารย์ มีความพึงพอใจน้อยเป็นอันดับสาม และคล้ายกับงานวิจัยของ วีระชาติ แก้วไสย (2518: 62) ปีเตอร์ ไลน์ เมอร์ริล (Peter Pine Merrill 1970: 1547-A) รอกเนย์ อาร์ลีน วิคสตรอม (Rodney Arlyn Wickstrom 1971: 1249-A) และ กิลเลอร์โม วี เวเลส (Guillermo V. Velez 1972: 997-A) ซึ่งพบว่า องค์ประกอบค่านโยบายและการบริหารงานทำให้ครู อาจารย์ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาความถี่และชนิดเป็นรายข้อจะเห็นว่า ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาภาษาไทย เพราะปัจจุบันการทำงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละหมวดวิชานั้นจะมีการแบ่งงาน ประชุมปรึกษาหารือ ในการวางแผนปฏิบัติงานของหมวดวิชาในแต่ละปีซึ่งจะทำก่อนที่โรงเรียนจะเปิดภาคเรียน สิ่งเหล่านี้ทำให้ครูภาษาไทยเกิดความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาของตน ส่วนสิ่งที่ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ การมีโอกาสได้ร่วมหรือเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระเบียบส่วนใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด ถึงแม้จะมีระเบียบอื่น ๆ ที่โรงเรียนเป็นผู้กำหนดผู้บริหารก็จะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อปรึกษาหารือ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่ผู้ช่วยฝ่ายต่าง ๆ และหัวหน้าหมวดวิชา จึงทำให้ครูภาษาไทยไม่ค่อยมีโอกาสที่จะได้ร่วมวางแผนนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียนมากนัก

ค่านสภาพทางสังคม เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานน้อยเป็นอันดับสี่ โดยเฉพาะครูภาษาไทยเห็นว่าตนขาดโอกาสที่จะได้เข้าร่วมประชุมและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับผลสำเร็จของงานอาจเป็นเพราะลักษณะของวัฒนธรรมไทยที่ขาดการเปิดทางด้านการกล่าวคำชมเชยออกมาให้ชัดเจน มักจะเก็บซ่อนเร้นไว้ในใจเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมตะวันตกที่มักจะมีคำกล่าวทอสนองเป็นรางวัลทางใจทุกครั้งเมื่อมีการปฏิบัติงานสำเร็จ นอกจากนี้ครูภาษาไทยยังเห็นว่าผู้บังคับบัญชาไม่เปิดโอกาสให้ตนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปฏิบัติงานอีกทั้งยังเห็นว่าการทำงานในตำแหน่งครูภาษาไทยไม่ช่วยให้ครูภาษาไทยมีเกียรติมีชื่อเสียงทั้งในค่านราชการและส่วนตัว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรุง ภาสุวรรณ (2515: 60) วีระชาติ แก้วไสย

(2518: 62) และ ปีเตอร์ โปน์ เมอร์ริล (Peter Pine Merrill 1970: 1547-A) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านสภาพทางสังคมทำให้ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารต้องเอาใจใส่และพยายามเสริมสร้างให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของงาน จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือและผู้บริหารระดับสูงของกรมสามัญศึกษาได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ และได้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ควรจะได้รับ การปรับปรุงแก้ไข เพื่อประสิทธิภาพในการทำงานของครูภาษาไทย สำหรับปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ควรจะได้รับ การปรับปรุงอย่างยิ่งคือ สภาพแวดล้อมในการทำงาน และเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล

1. สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องเอาใจใส่และปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยการจัดหาและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่บริการเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เช่น จักรวรรค์อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม จัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษา จัดให้มีห้องภาษาไทย มีห้องสมุดที่มีเอกสารที่ใช้อำนวยความสะดวกที่ครูภาษาไทยจะค้นคว้าและใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนให้มากที่สุด นอกจากนี้สภาพห้องทำงานของครูภาษาไทยก็ควรได้จัดไว้เป็นอย่างดี เป็นสัดส่วน สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้ครูภาษาไทยมีความพร้อมที่จะทำงานได้อย่างเต็มที่

2. เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล เป็นปัจจัยที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถที่จะแก้ไขได้โดยตรง แต่อาจจะปรับปรุงด้านสวัสดิการภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น เพื่อให้ครูภาษาไทยมีความพึงพอใจต่อปัจจัยนี้มากขึ้นกว่าเดิม เช่น อาจจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อการกู้ยืมฉุกเฉิน การเบิกจ่ายค่าเบี่ยงเลี้ยง ค่าที่พัก ค่าพาหนะในการไปราชการ การเบิกค่าเช่าบ้านและค่ารักษาพยาบาลควรได้ควบคุมให้เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ได้ดำเนินการให้เป็น

ไปอย่างรวดเร็วซึ่งจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการวิจัยเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษากับครูในหมวดวิชาอื่น ๆ
2. ควรจะได้มีการวิจัยปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษาอื่น ๆ
3. ควรจะได้มีการวิจัยปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในหมวดวิชาอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย